

**ผลกระทบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีต่อคุณลักษณะ
ความเป็นผู้ประกอบการในสถานประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว***
**The Effect of Transformation Leadership Impact on
Characteristic of Entrepreneurship in
Tourism Business Corporations**

ศิวะนันท์ ศิวพิทักษ์¹
Sivanun Sivapitak

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย 2 ประการ คือ 1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีต่อคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในสถานประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว และ 2. เพื่อเปรียบเทียบโมเดลอิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการระหว่างองค์กรที่มีผู้ถือหุ้นรายใหญ่เป็นคนไทยกับองค์กรที่มีผู้ถือหุ้นรายใหญ่เป็นชาวต่างชาติ โดยประชากรกลุ่มเป้าหมาย คือ พนักงานระดับผู้จัดการในสถานประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานคร 9,134 แห่ง ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลจากตัวอย่างจำนวน 400 คน และวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้างด้วยโปรแกรม AMOS ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า โมเดลการวิเคราะห์มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และสรุปได้ว่า (1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลต่อการเพิ่มระดับความเป็นผู้ประกอบการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ (2) สถานประกอบการที่มีผู้ถือหุ้นรายใหญ่เป็นคนไทยและชาวต่างชาติมีโมเดลเชิงสาเหตุและผลระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการที่เหมือนกันทั้งรูปแบบและขนาดอิทธิพลทุกค่าที่ทดสอบ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความเป็นผู้ประกอบการ ธุรกิจท่องเที่ยว

Abstract

The objectives of this research were 1) to develop the transformation leadership and entrepreneurship causal model of the firms in tourism and guide business, and 2) to compare the model of the effect of transformational leadership and entrepreneurship in the firms with Thai and foreign major shareholders. The target population was managers who worked in 9,134 firms of tourism and guide business. The questionnaire was used to collect data from 400 samples. Structural Equation Model (SEM) by AMOS was used to analyze the data, and the measurement model was found to be valid and well fitted to the empirical data. The findings revealed that (1) leadership had positive effects on the

* ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

¹ หลักสูตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

Faculty of Business Administration, Dhurakij Pundit University, E-mail: nopsivanun@gmail.com

entrepreneurship, and (2) the causal model of transformation leadership in both Thai and foreign firms indicated invariance of the model formation and all parameters.

Keywords: Transformation Leadership, Entrepreneurship, Tourism and Guide Business

บทนำ

โลกปัจจุบันเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เพราะเกิดการ แข่งขันที่สูง อีกทั้งมีความเสี่ยงอันเนื่องมาจากการขาด ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการ ดำเนินงานแบบดั้งเดิม จึงทำให้องค์กรต่างๆ ต้อง เตรียมการแก้ปัญหาที่เกิดจากการแข่งขันที่ยากลำบาก และมีความรุนแรงมากขึ้น ดังนั้น การที่องค์กรจะสามารถดำรงอยู่ต่อไปได้ในระยะยาวจำเป็นต้องสร้าง ความสามารถเชิงการแข่งขันอย่างยั่งยืนและต้องมีความสามารถในการปรับตัวอย่างรวดเร็ว

การทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่า มีผู้วิจัยที่ให้ความสำคัญศึกษาทฤษฎีความเป็น ผู้ประกอบการมาอย่างต่อเนื่อง โดยมีวัตถุประสงค์ที่ หลากหลายตามศาสตร์ต่างๆ เช่น ด้านสังคมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ จิตวิทยา และสาขาอื่นๆ ซึ่งมีข้อค้นพบที่ น่าสนใจว่า คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการเป็น ปัจจัยที่สำคัญต่อการเจริญเติบโตของธุรกิจ นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาพบว่า ความเป็นผู้ประกอบการ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้กับองค์กรทุกประเภททั้ง ภาครัฐและภาคธุรกิจ (Kenney & Mujtaba, 2007) ซึ่ง จะทำให้องค์กรเหล่านั้นเกิดประสิทธิภาพ สามารถ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ที่ดีขึ้นกว่าเดิม และสามารถพัฒนา ต่อไปอย่างยั่งยืน Yitshaki (2012) ได้ขยายความ เพิ่มเติมว่า แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นผู้ประกอบการ เกิดขึ้นเมื่อประมาณกว่า 30 ปีที่ผ่านมา ในขณะที่ นักการจัดการและผู้ประกอบการธุรกิจเริ่มให้ความสำคัญ กับการสร้างทีมธุรกิจใหม่ เพื่อพัฒนาการบริการและ ผลิตภัณฑ์สินค้าออกใหม่โดยใช้ทรัพยากรจากภายใน องค์กร งานวิจัยในยุคนี้นี้จึงให้ความสำคัญกับการศึกษา คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของเจ้าของกิจการ ในอุตสาหกรรมขนาดเล็ก แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไป เกิด การเปลี่ยนแปลงด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งนวัตกรรมต่างๆ องค์กรธุรกิจจึงต้องเปลี่ยนแปลง เพื่อความอยู่รอดในการประกอบธุรกิจ โดยเจ้าของธุรกิจ

หรือผู้บริหารจะต้องเป็น “ผู้นำ” ในการเปลี่ยนแปลงทุก ระบบงานซึ่ง นิสิต มโนตั้งวรพันธุ์ (2553) ได้อธิบายถึง รูปแบบภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับผู้บริหาร ได้แก่ ผู้นำ แบบผู้ประกอบการ (entrepreneurial leader) คือ ผู้นำที่มีความคิดว่าเป็นกิจการเป็นของตนเอง (sense of ownership) ผู้นำประเภทนี้มักจะสรรหาสิ่งใหม่ๆ มาให้ องค์กรอยู่เสมอมากกว่าการบริหารสิ่งที่มีอยู่เดิม เหมือนผู้นำในองค์กรแบบดั้งเดิมหรือระบบราชการ (bureaucratic leader) โดยผู้นำประเภทนี้จะตระหนัก ในเรื่องลูกค้า (ซึ่งเป็นแหล่งที่มาของรายได้) ต้นทุนและ ค่าใช้จ่ายขององค์กรมากเป็นพิเศษ

การเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของบุคลากรให้ ตรงตามยุทธศาสตร์ขององค์กรหรือเพื่อความ เป็นเลิศ ขององค์กรนั้น ไม่ได้เกิดขึ้นเองแต่เกิดจากการพัฒนา และสร้างสรรค์ของผู้นำ ดังนั้น องค์กรที่กำลังมีการ เปลี่ยนแปลงจึงต้องการผู้นำที่เชี่ยวชาญ มีความรู้ ความสามารถเป็นผู้นำมืออาชีพ และมีภาวะผู้นำซึ่งเป็น ปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการทำงาน (Liu, Zhu, & Yang, 2010) ซึ่งสอดคล้องกับ Yaghoubipoor, Puay Tee, & Musa Ahmed (2013) ที่กล่าวถึงความสำคัญของภาวะ ผู้นำในสังคมโดยระบุว่าบุคลากรขององค์กรที่มี ความสำคัญในทุกระดับของสังคม คือ บุคลากรที่มีความ เป็นผู้นำ ซึ่งผู้นำมีความสำคัญต่อการอยู่รอดสวัสดิภาพ และความสำเร็จขององค์กร ตัวอย่างเช่น การบริหารที่ มุ่งผลสัมฤทธิ์ (result based management) ที่เน้น ประสิทธิภาพหรือประสิทธิผล ล้วนแต่เกิดขึ้นจาก ภูมิปัญญา ความคิดอ่าน และแนวทางปฏิบัติที่สร้างสรรค์ ของผู้นำองค์กร และยิ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Guay (2013) ที่พบว่า ภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์กับ ประสิทธิภาพของงาน แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่าภาวะผู้นำ จะทำให้เกิดความแตกต่างในการปฏิบัติขององค์กรแต่ ปัจจุบันภาวะผู้นำกำลังเป็นสิ่งที่ขาดแคลนมากใน องค์กรเกือบทุกแห่งโดยผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาใน องค์กรทุกระดับมักถูกตำหนิว่าขาดภาวะผู้นำและ

ไม่ยอมรับในความรับผิดชอบในฐานะผู้นำ ดังนั้น ผู้ที่อยู่ในตำแหน่งผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาจะต้องพัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำ เนื่องด้วยภาวะผู้นำไม่ได้มีมาแต่กำเนิดแต่สามารถทำให้เกิดขึ้นได้ และสามารถเรียนรู้ได้ ผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาจึงต้องตั้งใจ ผูกพันและลงทุนด้วยเวลาและพลังงานในการเรียนรู้ที่จะเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ

จากเนื้อหาที่ผ่านมาสรุปได้ว่า ความเป็นผู้ประกอบการและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความได้เปรียบเชิงการแข่งขัน รวมทั้งความอยู่รอดขององค์กรธุรกิจต่างๆ ในยุคที่มีการแข่งขันสูง และความเป็นผู้ประกอบการและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงน่าจะมีความสัมพันธ์กัน แต่อย่างไรก็ตาม จากการค้นคว้าพบว่า การวิจัยที่เกี่ยวข้องยังมีไม่มากนักและทำการศึกษาในบริบทที่แตกต่างกัน อาทิ Chen, Tang, Jin, Xie และ Li (2014) ศึกษาพบว่าในบริษัทอุตสาหกรรมการผลิตในประเทศจีนนั้น ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารระดับสูง (CEO) มีผลกระทบต่อความเป็นผู้ประกอบการขององค์กรที่ให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นเครื่องมือในการทำงาน หรืองานวิจัยของ Bakar และ Mahmood (2014) ที่ศึกษาหน่วยงานด้านการศึกษา (ระดับมหาวิทยาลัย) และพบว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความเป็นผู้ประกอบการขององค์กร และผลการดำเนินงาน มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญแม้ว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะมีอิทธิพลต่อความเป็นผู้ประกอบการขององค์กรอย่างไม่มีนัยสำคัญ หรืองานวิจัยของ Moriano, Molero, Topa และ Mangin (2014) ศึกษาพนักงานในองค์กรภาครัฐบาลและเอกชนในประเทศสเปน จำนวน 186 คน และพบว่าบทบาทของผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะมีอิทธิพลส่งเสริม (ทางบวก) ให้พนักงานมีพฤติกรรมการสร้างสรรคค้นนวัตกรรม การกล้าเสี่ยง และทำงานเชิงรุก ดังนั้น จากงานวิจัยตัวอย่างพอจะอนุมานได้ว่า การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงน่าจะมีอิทธิพลต่อความเป็นผู้ประกอบการอย่างไรก็ตาม ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเนื่องจากการวิจัยที่พบศึกษาเฉพาะองค์กรธุรกิจภาคการผลิตเป็นส่วนใหญ่และผู้วิจัยยังไม่พบการศึกษาดังกล่าวจาก

ประชากรในองค์กรธุรกิจภาคบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานประกอบการธุรกิจนำเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมภาคบริการที่มีการขยายตัวสูงและมีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย เพราะนอกจากจะสร้างรายได้โดยมีมูลค่าเป็นอันดับหนึ่งของการค้าบริการรวมของประเทศแล้ว (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558) ยังเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดธุรกิจที่เกี่ยวข้องอีกมากมาย อาทิ ธุรกิจนำเที่ยว มัคคุเทศก์ โรงแรมที่พัก ภัตตาคาร ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึกและการคมนาคมขนส่ง เป็นต้น ซึ่งก่อให้เกิดการลงทุนการจ้างงาน และการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น โดยในแต่ละปีสามารถสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศในรูปเงินตราต่างประเทศปีละหลายแสนล้านบาท รวมทั้งสร้างกระแสเงินหมุนเวียนภายในประเทศจากคนไทยเที่ยวไทยนับแสนล้านบาทเช่นเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตาม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2558) ได้แสดงข้อมูลที่น่าสนใจ คือ ในปี พ.ศ. 2557 ประเทศไทยเกิดปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์การท่องเที่ยวในประเทศไทย โดยนักท่องเที่ยวต่างชาติอาจเห็นว่ามีปลอดภัย ประกอบกับเกิดการยึดอำนาจการปกครองจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ คสช. เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 และได้ประกาศกฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักร จึงส่งผลให้นักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาเที่ยวในประเทศไทยลดลง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (สทท.) และคณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ร่วมศึกษาโครงการการรายงานและพยากรณ์สถานการณ์พฤติกรรมนักท่องเที่ยว และความเชื่อมั่นของผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทย พบว่า ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในไตรมาสที่ 2/2557 เท่ากับ 87 แม้ว่าในไตรมาส 3/2557 จะปรับตัวสูงขึ้นเพียงเล็กน้อยเท่ากับ 93 แต่ก็ถือว่าต่ำกว่าระดับปกติ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558) และกลุ่มธุรกิจโรงแรมและธุรกิจนำเที่ยวเป็นกลุ่มที่มีดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวต่ำกว่าปกติ คือ ระดับ 87 กับ 83 ตามลำดับ ในการนี้ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว

มีค่าระหว่าง 0 – 200 หากค่าดัชนีสูงกว่า 100 หมายความว่า สถานการณ์ดีกว่าระดับปกติ หากค่าดัชนีเท่ากับ 100 หมายความว่า สถานการณ์เท่ากับระดับปกติ และหากค่าดัชนีต่ำกว่า 100 หมายความว่า สถานการณ์แยกว่าระดับปกติ ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงต้องการศึกษาระดับของความเป็นผู้ประกอบการ และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในธุรกิจท่องเที่ยว ภายใต้สถานการณ์ที่จะต้องเปลี่ยนแปลงเพื่อให้องค์กรอยู่รอด

จากที่กล่าวมาทั้งหมดสรุปได้ว่า แม้ว่าการศึกษาระยะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความเป็นผู้ประกอบการ จะมีการศึกษาอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังเป็นประเด็นปัญหาที่นักวิชาการในปัจจุบันยังค้นคว้ากันอยู่ทั่วโลกในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษากลุ่มประชากรเป้าหมายที่ยังมีผู้ศึกษาจำนวนน้อย ได้แก่ สถานประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมบริการในประเทศไทย และการศึกษานี้ยังให้ความสำคัญตามหลักวิชาการเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างซึ่งข้อค้นพบจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์กรธุรกิจท่องเที่ยวและเป็นการเติมเต็มองค์ความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

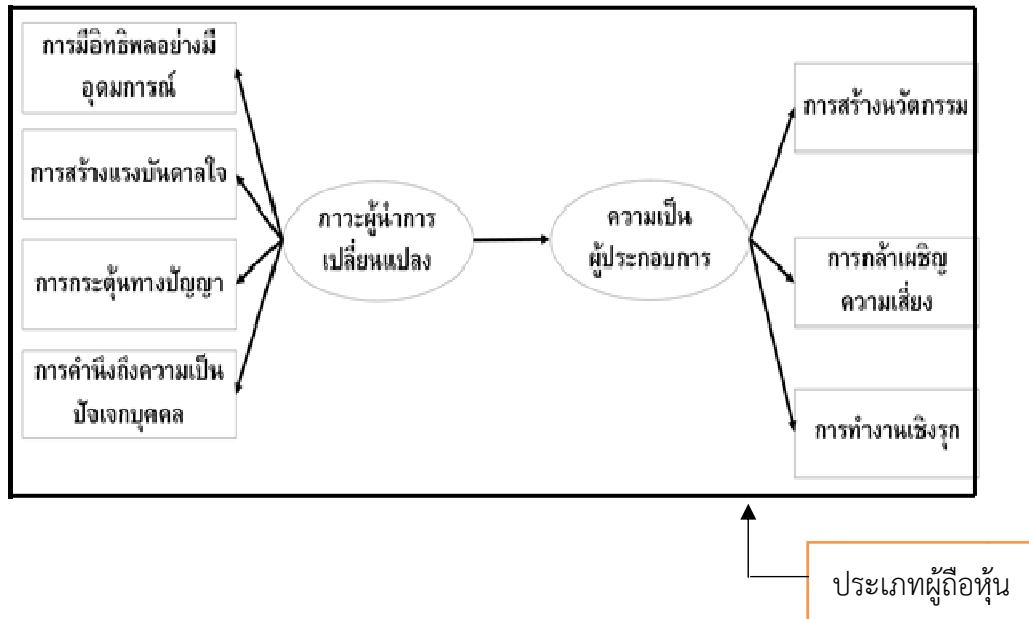
1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีต่อคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในสถานประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว
2. เพื่อเปรียบเทียบโมเดลอิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการระหว่างองค์กรที่มีผู้ถือหุ้นเป็นคนไทยกับองค์กรที่มีผู้ถือหุ้นเป็นชาวต่างชาติ

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

การทบทวนวรรณกรรมเพื่อสร้างสมมติฐานสรุปได้ดังนี้ Bakar และ Mahmood (2014) ศึกษาพบว่าผู้บริหารของมหาวิทยาลัยในประเทศมาเลเซียที่มีคุณลักษณะผู้นำแบบการเปลี่ยนแปลงจะมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับประสิทธิภาพการทำงาน และมีการนำสิ่งใหม่ๆ มาปฏิบัติงาน และทำงานในลักษณะเชิงรุก

กล้าเสี่ยง ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวใกล้เคียงกับคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการของ Morris, Kuratko และ Covin (2008) ขณะที่ Moriano et al. (2014) ศึกษาพบว่า ผู้นำมีบทบาทสำคัญประการหนึ่งในการกระตุ้นและสนับสนุนให้พนักงานมีความคิดสร้างสรรค์ การตัดสินใจ รวมถึงต้องแสวงหาหนทางใหม่ๆ ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่องค์กร จากวรรณกรรมดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องการทดสอบอิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ 3 ด้าน คือ การสร้างสรรค์นวัตกรรม การกล้าเผชิญความเสี่ยง และการดำเนินงานเชิงลึก ในบริบทของภาคธุรกิจท่องเที่ยว ซึ่งเป็นภาคธุรกิจบริการ อีกทั้งต้องการเปรียบเทียบอิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ ระหว่างองค์กรที่มีผู้ถือหุ้นรายใหญ่เป็นคนไทยกับคนต่างชาติ

รายละเอียดของกรอบแนวคิดในการวิจัยประกอบด้วย ตัวแปรภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (transformational leadership: TL) หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้นำแสดงให้เห็นในการจัดการหรือการทำงาน เป็นกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ตามในองค์กร โดยการเปลี่ยนสภาพหรือความพยายามของผู้ตามให้สูงขึ้นกว่าความพยายามที่คาดหวัง ซึ่งวัดได้จากตัวบ่งชี้ 4 ตัว ดังนี้ 1. การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (idealized influence: TL1) 2. การสร้างแรงบันดาลใจ (inspiration motivation: TL2) 3. การกระตุ้นทางปัญญา (intellectual stimulation: TL3) และ 4. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (individualized consideration: TL4) ตัวแปรความเป็นผู้ประกอบการ (entrepreneurship: EP) หมายถึง ความสามารถโดยรวมของเจ้าของกิจการหรือตัวแทนระดับผู้บริหารที่ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์แสวงหาวิธีการหรือช่องทางใหม่ๆ เพื่อพัฒนาสินค้าหรือบริการ และกระบวนการทำงาน ด้านธุรกิจท่องเที่ยวให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้น โดยสังเกตความเป็นผู้ประกอบการ จากตัวบ่งชี้ 3 ตัว คือ 1. การสร้างนวัตกรรม (innovation: INNO) 2. การกล้าเผชิญความเสี่ยง (risk taking: RISK) และ 3. การดำเนินงานเชิงรุก (proactive: PROAC) โดยนำตัวแปรทั้งหมดมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ พนักงานในสถานประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวรายใหม่ในประเทศไทย (จดทะเบียนระหว่าง 6 เม.ย. 51 – ม.ค. 58) จำนวน 9,134 แห่ง โดยมีรายชื่อในฐานข้อมูลบริการออนไลน์ของสำนักงานทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์กรมการท่องเที่ยว (2558) สำหรับการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์โมเดลสมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM) ประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีโลคัลลิฮูดสูงสุด (maximum likelihood) ซึ่งต้องใช้ตัวอย่างขนาดใหญ่ และใช้เกณฑ์การกำหนดขนาดตัวอย่างไม่น้อยกว่า 20 เท่าของพารามิเตอร์ที่ต้องการ ประมาณค่าจึงได้ขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมอย่างน้อย 400 ตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่แบ่งเป็น 2 ตอน เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลกับพนักงานในสถานประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวรายใหม่ในประเทศไทย ตั้งแต่เดือนมิถุนายน – กรกฎาคม พ.ศ. 2558 โดยสร้างข้อคำถามตามนิยามเชิงปฏิบัติการในกรณีตัวแปรที่มีผู้พัฒนาเครื่องมือวัดและทดลองใช้มาแล้ว อาทิ เครื่องมือวัดภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ รัตติกรณ์ จงวิศาล (2551) และเครื่องมือวัดความเป็นผู้ประกอบการของ Antoncic และ Hisrich (2001) เป็นต้น จากนั้นผู้วิจัย

ได้ปรับปรุงแก้ไขข้อความในเครื่องมือให้เหมาะสมกับบริบทและประชากรที่ใช้ในการศึกษา โดยทำความเข้าใจเนื้อหาของแบบสอบถามเดิมซึ่งเป็นภาษาอังกฤษ จากนั้นจึงแปลเนื้อหาข้อความของแบบสอบถามเป็นภาษาไทย และปรับเนื้อหาของคำถามให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานขององค์กรธุรกิจนำเที่ยว

คำถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีจำนวน 22 ข้อ และความเป็นผู้ประกอบการมีจำนวน 14 ข้อ ซึ่งมีระดับคะแนน 4 ระดับ ดังนี้ คือ 4 คะแนน เท่ากับระดับมาก (3.26 – 4.00) 3 คะแนน เท่ากับคะแนนค่อนข้างมาก (2.26 – 3.25) 2 คะแนน เท่ากับคะแนนค่อนข้างน้อย (1.76 – 2.25) และ 1 คะแนน เท่ากับคะแนนน้อย (1.00 – 1.75)

ในการตรวจสอบเครื่องมือ ผู้วิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 4 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพิณิจ (face validity) ซึ่งผลการตรวจสอบแบบสอบถามอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ต่อมาผู้วิจัยได้ตรวจสอบความเที่ยง (reliability) ของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของ ครอนบาค (cronbach's alpha coefficient) พบว่ามีค่าตั้งแต่ 0.892 – 0.946 ซึ่งยอมรับได้ต่อมาจึงตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวแปรในโมเดล การวัดโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis) พบว่า มีความตรงเชิง

โครงสร้างทั้งสองตัวแปรโดยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบของทุกตัวแปร มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ตัวแปรที่มีน้ำหนัก ความสำคัญสูงสุด คือ การสร้างแรงบันดาลใจ ($b = 0.89$) รองลงมา คือ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ($b = 0.83$) การกระตุ้นทางปัญญา ($b = 0.78$) และการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ($b = 0.43$) ตามลำดับ สำหรับค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรสังเกตได้ ทุกค่าซึ่งวัดจากค่า R^2 แสดงให้เห็นถึงความแปรปรวน ร่วมของตัวแปรสังเกตได้กับตัวแปรแฝงภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลง อยู่ในระดับปานกลาง (0.49 ถึง 0.80) สำหรับความเป็นผู้ประกอบการขององค์การมีค่า สัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบของทุกตัวแปรมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ตัวแปรที่มีน้ำหนัก ความสำคัญสูงสุดคือการสร้างนวัตกรรมและการ ดำเนินงานเชิงรุก มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากัน ($b = 0.7$) ส่วนการกล้าเสี่ยงมีน้ำหนักองค์ประกอบ ($b = 0.63$) ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรสังเกตได้ทุกค่า ซึ่งวัดจากค่า R^2 อยู่ในระดับปานกลาง (0.44 ถึง 0.57)

สำหรับการเก็บข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ติดต่อกับ สถานประกอบการธุรกิจนำเที่ยวในเขตกรุงเทพฯ ที่มี รายชื่อในฐานข้อมูล สำนักงานทะเบียนธุรกิจนำเที่ยว และมัคคุเทศก์ กรมการท่องเที่ยว (2558) เพื่อขอความ

อนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม และกำหนดวัน เพื่อรับแบบสอบถามคืน ซึ่งได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 400 ชุด

สำหรับการวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์โมเดลสมการเชิงโครงสร้างด้วย โปรแกรม AMOS ในการตรวจสอบความสอดคล้อง ระหว่างโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีไคลส์ลูตสูงสุด

ผลการศึกษา

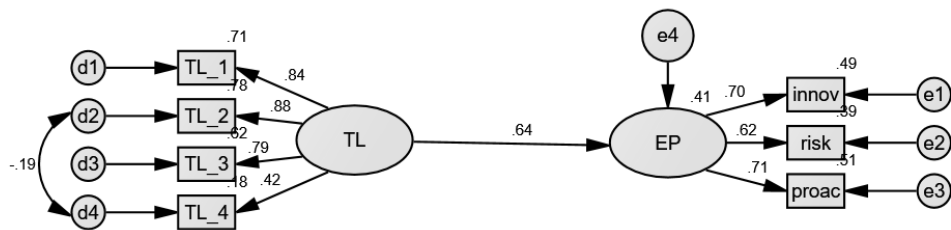
1. ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวที่ศึกษามีค่าเฉลี่ย ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.30$ คะแนน โดยองค์ประกอบทั้ง 4 ตัว ได้แก่ 1. การมี อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 2. การสร้างแรงบันดาลใจ 3. การกระตุ้นทางปัญญา และ 4. การคำนึงถึงความเป็น ปัจเจกบุคคล มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.20 – 3.46 คะแนน

สำหรับค่าเฉลี่ยของความเป็นผู้ประกอบการมีระดับ การปฏิบัติค่อนข้างมาก ($\bar{X} = 3.30$ คะแนน) โดย องค์ประกอบทั้ง 3 ตัว ได้แก่ 1. การสร้างนวัตกรรม 2. การกล้าเผชิญความเสี่ยง และ 3. การดำเนินงาน เชิงรุก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.95 – 3.47 คะแนน ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าสถิติบรรยายลักษณะของตัวแปรองค์ประกอบ ($n = 400$)

องค์ประกอบ	ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ระดับ	S.D.
1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	TL	3.30	มาก	0.95
- การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	TL_1	3.46	มาก	0.91
- การสร้างแรงบันดาลใจ	TL_2	3.23	ค่อนข้างมาก	0.88
- การกระตุ้นทางปัญญา	TL_3	3.20	ค่อนข้างมาก	0.94
- การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	TL_4	3.34	มาก	1.08
2. ความเป็นผู้ประกอบการ	EP	3.16	ค่อนข้างมาก	0.88
- การสร้างนวัตกรรม	INNOV	3.08	ค่อนข้างมาก	0.71
- การกล้าเผชิญความเสี่ยง	RISK	2.95	ค่อนข้างมาก	0.48
- การดำเนินงานเชิงรุก	PROAC	3.47	มาก	1.02

2. ผลการศึกษาอิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อความเป็นผู้ประกอบการในสถานประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าไคสแควร์ ซึ่งมีค่าเท่ากับ 12.62 ที่ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 11 ค่าความน่าจะเป็น (p) = 0.31 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.99 ค่าดัชนี Comparative Fit Index (CFI) เท่ากับ 0.99 ค่าดัชนี Normed Fit Index (NFI) เท่ากับ 0.99 ค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสอง (RMSEA) เท่ากับ 0.01 และค่าไคสแควร์สัมพันธ์ (χ^2/df) เท่ากับ 1.14 จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าค่า GFI และ CFI มีค่าเข้าใกล้ 1 และ RMSEA มีค่าเข้าใกล้ศูนย์ และค่าไคสแควร์สัมพันธ์มีค่าน้อยกว่า 2.00

Chi square = 12.629, Chi square/df = 1.148, df = 11, p = .318, GFI = .994, CFI = .999, RMR = .005, RMSEA = .016, NFI = .992

ภาพที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความตรงโมเดลเชิงสาเหตุภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในสถานประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานคร

3. การเปรียบเทียบโมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีต่อความเป็นผู้ประกอบการ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลสมการโครงสร้างเชิงเส้น โดยการวิเคราะห์ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ การวิเคราะห์เพื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบหรือลักษณะของโมเดล (form) และการวิเคราะห์เพื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของพารามิเตอร์จำนวน 5 ค่า ได้แก่

เมื่อพิจารณาผลการประมาณค่าอิทธิพลของตัวแปรแฝงในโมเดลเชิงสาเหตุภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในสถานประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานครพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลทางตรง โดยมีขนาดอิทธิพลค่อนข้างสูง (0.64) ต่อคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งตัวบ่งชี้ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ โดยเรียงลำดับน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) มากที่สุด คือ การสร้างแรงบันดาลใจ (0.88) รองลงมา คือ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (0.84) ลำดับที่สาม คือ การกระตุ้นทางปัญญา (0.79) และสุดท้าย คือ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (0.42) ดังภาพที่ 2

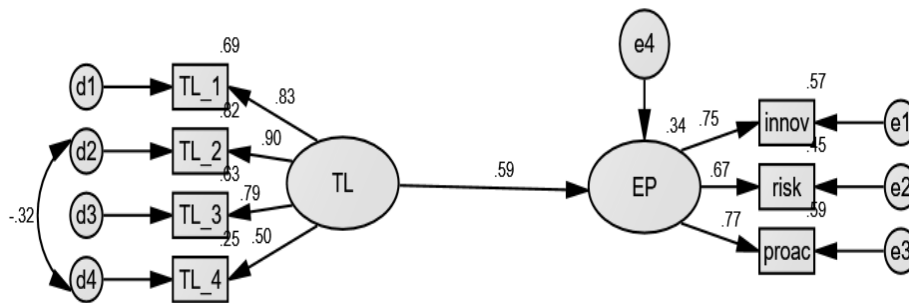
1. น้ำหนักองค์ประกอบโมเดลการวัด (measurement weight) 2. น้ำหนักองค์ประกอบโมเดลโครงสร้าง (structure weight) 3. ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมของโมเดลโครงสร้าง (structural covariances) 4. ค่าความคลาดเคลื่อนของโมเดลโครงสร้าง (structure residuals) และ 5. ค่าความคลาดเคลื่อนของโมเดล (measurement residuals) ดังแสดงรายละเอียดผลการทดสอบสมมติฐาน ตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลการวิจัย

Fit a Model Simultaneously	χ^2	df	P	GFI	CFI	NFI	RMSEA	$\Delta\chi^2$	Δdf
form	21.34	22	0.50	0.99	1.00	0.98	0.00		
1. Measurement Weight	23.76	27	0.64	0.98	1.00	0.98	0.00	2.42	5
2. Structural Weight	27.01	29	0.57	0.98	1.00	0.98	0.00	3.25	2
3. Structural Covariances	35.75	30	0.21	0.98	0.99	0.98	0.01	8.74	1
4. Structure Residuals	38.46	33	0.29	0.98	0.99	0.97	0.02	2.71	3
5. Measurement Residuals	40.90	39	0.38	0.98	0.99	0.96	0.09	2.44	6

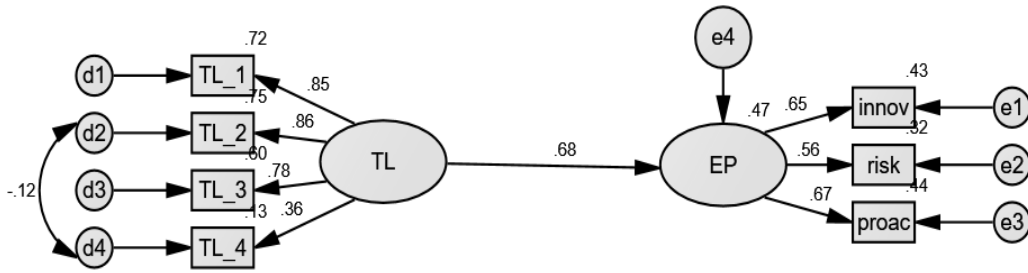
จากตารางที่ 2 เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์โมเดลการวิจัย ซึ่งเป็นการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับรูปแบบโมเดลและค่าพารามิเตอร์ต่างๆ ระหว่างกลุ่มประชากร ได้แก่ บริษัทที่มีผู้ถือหุ้นรายใหญ่คนไทยกับบริษัทที่มีผู้ถือหุ้นรายใหญ่เป็นชาวต่างชาติพบว่า รูปแบบของโมเดลการวิจัยทั้งสองกลุ่มมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยพิจารณาจากค่า $\chi^2 = 21.34$ df = 22, p = 0.50, GFI = 0.99 NFI = 0.98 CFI = 1.00

RMSEA = 0.00 จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่า ค่า GFI, NNFI และ CFI มีค่าเข้าใกล้ 1 ค่า RMSEA มีค่าใกล้ศูนย์ จึงยอมรับสมมติฐานที่ว่า โมเดลเชิงสาเหตุของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ ระหว่างสถานประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวที่มีผู้ถือหุ้นรายใหญ่เป็นคนไทย (n = 306) และผู้ถือหุ้นรายใหญ่เป็นชาวต่างชาติ (n = 94) มีรูปแบบที่เหมือนกัน ดังแสดงในภาพที่ 3 และ 4

Chi square = 21.345, Chi square/df = .970, df = 22, p = .500, GFI = .990, CFI = 1.000, RMR = .007, RMSEA = .000, NFI = .987

ภาพที่ 3 ผลการวิเคราะห์โมเดลภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการที่มีผู้ถือหุ้นรายใหญ่เป็นคนไทย

Chi square = 21.345, Chi square/df = .970, df = 22, p = .500, GFI = .990,
CFI = 1.000, RMR = .007, RMSEA = .000, NFI = .987

ภาพที่ 4 ผลการวิเคราะห์โมเดลภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการที่มีผู้ถือหุ้นรายใหญ่เป็นชาวต่างชาติ

จากตารางที่ 2 การวิเคราะห์เพื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของเมทริกซ์พารามิเตอร์ที่มีความเข้มงวดน้อยที่สุดไปจนถึงทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของเมทริกซ์พารามิเตอร์ที่มีความเข้มงวดมากที่สุดพบว่า โมเดลภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในสถานประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวที่มีผู้ถือหุ้นรายใหญ่เป็นคนไทยกับชาวต่างชาติ มีความไม่แปรเปลี่ยนทั้งรูปแบบและค่าพารามิเตอร์ โดยสังเกตจากความแตกต่างของไคสแควร์ ($\Delta\chi^2$) เมื่อเทียบกับความแตกต่างระหว่างค่าองศาอิสระ (Δdf) ทุกเงื่อนไขไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการทดสอบนี้หมายความว่า ภายใต้ความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบของโมเดล การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนที่เข้มงวดขึ้นของเงื่อนไขต่างๆ คือ ค่าพารามิเตอร์น้ำหนักองค์ประกอบโมเดลการวัดน้ำหนักองค์ประกอบโมเดลโครงสร้างความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมของโมเดลโครงสร้าง ค่าความคลาดเคลื่อนของโมเดลโครงสร้าง และค่าความคลาดเคลื่อนของโมเดลการวัด มีความไม่แปรเปลี่ยนระหว่างกลุ่มสถานประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวที่มีผู้ถือหุ้นรายใหญ่เป็นคนไทยกับชาวต่างชาติ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลทางตรงและมีขนาดค่อนข้างสูงต่อคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในธุรกิจนำเที่ยวอย่างแท้จริง เพราะเมื่อวิเคราะห์ด้วยประชากรที่มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มก็ให้ผลการวิเคราะห์โมเดลที่สอดคล้องกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลทางตรงค่อนข้างสูงต่อคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการของธุรกิจท่องเที่ยวในประเทศไทยแสดงว่า เจ้าของกิจการหรือผู้จัดการในองค์การธุรกิจท่องเที่ยวมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่สูงขึ้น โดยสังเกตได้จาก มีการประพฤติดนเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ร่วมงานทุกระดับ มีการทุ่มเทเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย ควบคุมอารมณ์ได้ดีในสถานการณ์วิกฤต กระตุ้นเพื่อนร่วมงานมุ่งให้ความสนใจในการค้นหาวิธีทำงานให้เกิดความสำเร็จ ให้ออกาสเพื่อนร่วมงานสามารถร่วมแสดงความคิดเห็น ให้ออกาสเสนอแนะเพื่อปรับปรุงงานให้ดีขึ้น และให้ความสำคัญต่อการพัฒนาจุดเด่นของผู้ร่วมงานเป็นรายบุคคล เป็นต้น ดังนั้นการปฏิบัติดังกล่าวที่มากขึ้นย่อมส่งผลให้ภาพโดยรวมของความเป็นผู้ประกอบการของพนักงานในองค์การธุรกิจด้านต่างๆ สูงขึ้น ได้แก่ มีการสร้างนวัตกรรมบริการที่ดีขึ้น นำเสนอแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ เพิ่มช่องทางการติดต่อสื่อสารกับลูกค้าเก่าและใหม่ อีกทั้งส่งเสริมให้พนักงานคิดเสนอวิธีการใหม่ๆ ในการมอบช่วงเวลาประสบการณ์ดีๆ จากการท่องเที่ยวให้แก่ลูกค้า

นอกจากนั้น ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยังมีอิทธิพลต่อการกล้าเสี่ยงของเจ้าของและผู้จัดการ โดยจะทำให้มีการตัดสินใจ แก้ปัญหาที่รวดเร็ว เพิ่มโอกาสหรือเพิ่มช่องทางการสร้างรายได้ให้แก่องค์กร อีกทั้งยังทำให้ผู้จัดการ สามารถประเมินความเสี่ยงธุรกิจที่แปรเปลี่ยน

ไปอย่างรวดเร็ว และมีความกล้าที่จะนำสิ่งใหม่ๆ มาใช้ในองค์กร แม้ตระหนักว่าอาจเกิดการต่อต้านภายในองค์กร ยิ่งไปกว่านั้นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงยังมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานเชิงรุกให้เพิ่มสูงขึ้นสังเกตได้จากมีการส่งเสริมจากหัวหน้าทีมหรือผู้บริหารในองค์กรให้พนักงานนำเที่ยวในองค์กรธุรกิจนำเที่ยวมีการเรียนรู้และพัฒนาขีดความสามารถของตนเองตลอดเวลา มีการกำหนดเป้าหมายการทำงานปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การทำงานได้แม้ในสถานการณ์คับขัน เป็นต้น รวมทั้งศึกษาข้อผิดพลาดในอดีตแล้วนำมาแก้ไข

ผลการวิจัยดังกล่าวมาแล้วมีความสอดคล้องกับ Bakar และ Mahmood (2014) ที่ศึกษาพบว่า ผู้บริหารของมหาวิทยาลัยในประเทศมาเลเซียที่มีคุณลักษณะผู้นำแบบการเปลี่ยนแปลงจะมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อประสิทธิภาพการทำงาน และมีการนำสิ่งใหม่ๆ มาปฏิบัติงาน ทำงานในลักษณะเชิงรุก กล้าเสี่ยง นอกจากนั้นแล้ว ยังมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานโดยรวมขององค์กรด้วยเช่นกัน ในขณะที่ Moriano et al. (2014) ศึกษาพบว่า ผู้นำมีบทบาทสำคัญประการหนึ่งในการกระตุ้น และสนับสนุนให้พนักงานมีความคิดสร้างสรรค์ การตัดสินใจ รวมถึงต้องแสวงหาหนทางใหม่ๆ ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่องค์กร

ผลการวิเคราะห์ในครั้งนี้ ยังนำไปทดสอบกับตัวอย่างกลุ่มผู้ถือหุ้นรายใหญ่ที่เป็นคนไทยกับชาวต่างชาติ โดยใช้โมเดลเดียวกันในการวิเคราะห์พบว่า รูปแบบในการวิจัยมีความเหมือนกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นการเหมือนกันทั้งรูปแบบ ขนาดอิทธิพล รวมทั้งค่าพารามิเตอร์ต่างๆ แสดงให้เห็นถึงความแกร่งของโมเดลการวิจัย จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา ยังไม่พบการศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์เปรียบเทียบโมเดลภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการจากกลุ่มประชากรที่ต่างกันมาก่อน (multiple groups) แต่จากการศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์กลุ่มพหุ (multiple groups) ของนักวิจัยท่านอื่นๆ ส่วนใหญ่จะพบว่า รูปแบบของโมเดลตามทฤษฎีจะไม่แตกต่างกันระหว่างกลุ่ม ดังเช่นข้อค้นพบจากงานวิจัยของ Byrne (1988) ซึ่งข้อค้นพบนี้เป็นการยืนยันว่า โมเดลอิทธิพลระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการที่ศึกษาจากประชากร

ที่ต่างกัน สามารถใช้ข้อสันนิษฐานเดียวกัน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง กับความเป็นผู้ประกอบการระหว่างกลุ่มประชากรได้

นัยสำคัญจากการวิจัย

การนำเสนอในตอนนี้นำแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ นัยสำคัญด้านการบริหาร และนัยสำคัญด้านองค์ความรู้ทางวิชาการตามรายละเอียดดังนี้

1. นัยสำคัญด้านการบริหาร

การวิจัยเกี่ยวกับโมเดลสมการเชิงโครงสร้างของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการในสถานประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานคร สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ทางการจัดการดังนี้

1.1 เพื่อให้เจ้าของกิจการหรือผู้จัดการในองค์กรธุรกิจท่องเที่ยวมีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการระดับสูงยิ่งขึ้น ควรให้ความสำคัญกับการนำคุณลักษณะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมาใช้ให้เกิดประโยชน์ อาทิ เจ้าของกิจการหรือผู้จัดการควรส่งเสริมและสนับสนุนให้พนักงานนำเที่ยวมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบการทำงานใหม่ๆ ที่แตกต่างไปจากเดิม โดยพยายามทำให้ขั้นตอนการปฏิบัติงานสั้นลง แต่ยังคงประสิทธิผลเท่าเดิมหรือดีกว่า ตลอดจนสร้างแนวทางหรือเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีโอกาสถ่ายทอดข้อมูลการปฏิบัติงานร่วมกับเพื่อนร่วมงาน หรือทีมงานแผนกอื่นๆ เสมอ อีกทั้งควรสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานกล้าเสนอแนะวิธีการปรับเปลี่ยนการดำเนินงานก่อนเกิดสถานการณ์คับขัน นอกจากนั้น เจ้าของกิจการหรือผู้จัดการควรเป็นแบบอย่างในการเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงาน โดยกระตือรือร้นแสวงหาแนวทางการเพิ่มพูนทักษะความรู้ และความสามารถให้แก่ผู้ร่วมงาน อาทิ ส่งเสริมการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง หรือการส่งเสริมกิจกรรมการแข่งป้อนและการถ่ายทอดความรู้จากพนักงานที่มีประสบการณ์ไปสู่บุคลากรใหม่ และควรส่งเสริมให้มีการรวบรวมองค์ความรู้ของผู้ร่วมงานและจัดเก็บไว้ในฐานข้อมูลของหน่วยงานเพื่อให้ง่ายต่อการสืบค้น ซึ่งเรียกวิธีการเหล่านี้ว่า การจัดการความรู้ (knowledge management) นั่นเอง

1.2 จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า แม้ว่าโดยส่วนใหญ่เจ้าของกิจการหรือผู้จัดการในองค์กรธุรกิจท่องเที่ยวจะมีระดับความคิดเห็นโดยเฉลี่ยเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระดับค่อนข้างสูง อย่างไรก็ตาม สำหรับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในรายข้อ เช่น การกระตุ้นทางปัญญาพบว่า มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด ดังนั้น เจ้าของกิจการหรือผู้จัดการควรเปิดโอกาสให้พนักงานในหน่วยงานมีส่วนร่วมนำเสนอข้อคิดเห็นและได้ร่วมวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาในการทำงานโดยใช้ข้อมูลและหลักฐานที่น่าเชื่อถือ นอกจากนี้ เจ้าของกิจการหรือผู้จัดการต้องให้ความสนใจและสนับสนุนให้มีการปรับปรุงวิธีการดำเนินงานให้ดีขึ้นโดยการประพุดิตินให้เป็นแบบอย่างแก่ผู้ร่วมงาน อาทิ เจ้าของกิจการหรือผู้จัดการต้องแสดงให้เห็นถึงการทุ่มเทต่อภารกิจ และการสละประโยชน์ของตนเองเพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวม

2. นัยสำคัญด้านองค์ความรู้ทางวิชาการ

ผลการวิจัยครั้งนี้ได้ให้หลักฐานที่สนับสนุนการให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการอย่างแท้จริง ถึงแม้ว่าความคาดหวังเหล่านั้นจะอยู่บนพื้นฐานของผลการวิจัยที่ผ่านมา แต่ดูเหมือนว่ายังมีงานวิจัยเชิงประจักษ์ไม่มากนักที่ศึกษาเรื่องดังกล่าว โดยเฉพาะศึกษาจากผู้ประกอบการในองค์กรธุรกิจท่องเที่ยว ซึ่งจะต้องมีการเปลี่ยนแปลง ปรับตนเองตลอดเวลาและต้องแสดงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้วย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในองค์กรที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และการเป็นผู้ประกอบการในองค์กรธุรกิจท่องเที่ยวหรือองค์กรอื่นๆ ของประเทศกำลังพัฒนา อย่างเช่น ประเทศไทย โดยควรใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ อาทิ การสัมภาษณ์กลุ่ม (focus group) หรือการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาการตรวจสอบไขว้ความถูกต้องของโมเดล (cross validation) โดยใช้โมเดลทางเลือกอื่นๆ ซึ่งมีพื้นฐานทางทฤษฎีแตกต่างจากทฤษฎีหรือแนวคิดของโมเดลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยใช้แหล่งข้อมูลเดิม หรือวิเคราะห์จากประชากรต่างกลุ่ม

3. การวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดเรื่องระยะเวลาในการวิจัย คือ ไม่เกิน 1 ปี ดังนั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาระยะยาว (longitudinal) โดยใช้โมเดลในการวิจัยครั้งนี้ตรวจสอบความสอดคล้องกับประชากรในองค์กรธุรกิจท่องเที่ยวอื่นๆ รวมทั้งศึกษากลุ่มการธุรกิจประเภทอื่นๆ หรือหน่วยงานราชการ เพื่อนำผลการวิจัยมาเปรียบเทียบข้อสรุปที่เหมือนหรือแตกต่างกันต่อไป

4. การวิจัยต่อไปควรคำนึงถึงปัจจัยระดับบุคคลด้านอื่นๆ อาทิ ความมีระเบียบวินัย (discipline) หรือการมอบอำนาจการตัดสินใจ (empowerment) เพื่อค้นหาบุพปัจจัยที่สามารถทำนายภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความเป็นผู้ประกอบการเพิ่มขึ้น ซึ่งอาจทำให้ได้ผลสรุปที่น่าสนใจมากขึ้น อีกทั้งผู้วิจัยยังไม่พบผลการศึกษาดังกล่าวโดยใช้ประชากรในองค์กรธุรกิจท่องเที่ยวมาก่อน

5. ควรศึกษารูปแบบความเป็นผู้นำ (leadership style) ของผู้ประกอบการธุรกิจ (entrepreneur) เนื่องจากคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการกับความเป็นผู้นำ มีลักษณะที่ทับซ้อนกัน

6. แม้ว่าผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับองค์ประกอบของตัวแปรความเป็นผู้ประกอบการแล้ว แต่ตัวแปรองค์ประกอบที่ศึกษายังมีน้อยมากจนอาจไม่ครอบคลุมความเป็นผู้ประกอบการในธุรกิจท่องเที่ยว การวิจัยครั้งต่อไปจึงควรทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับความเป็นผู้ประกอบการในบริบทธุรกิจการท่องเที่ยวในประเทศไทยให้เหมาะสม

บรรณานุกรม

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวในประเทศไทย ไตรมาสที่ 3 ปี 2558. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2558, จาก http://www.thailandtourismcouncil.org/imgadmins/confidence_file/TCCT_confidence_file_th_2015-10-21_09-06-08.pdf
- นิสิต มโนตั้งวรพันธุ์. (2553). ภาวะผู้นำ: คุณสมบัติของผู้ประกอบการ. *วารสารนักบริหาร*, 30(2), 54-59.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2551). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง. สืบค้นเมื่อ 9 ธันวาคม 2558, จาก <http://www.saruthipong.com/port/document/299-701/229-701-13.pdf>
- สำนักงานทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ กรมการท่องเที่ยว. (2558). สถานประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวรายใหม่ในประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 24 ธันวาคม 2558, จาก <http://tourism2.tourism.go.th/subweb/details/6/6265/24430>
- Ali, Y., Ong, P.T., & Elsadig, M.A. (2013). Impact of the relationship between transformational and traditional leadership styles on Iran's automobile industry job satisfaction. *World Journal of Entrepreneurship, Management and Sustainable Development*, 9(1), 14-27.
- Antonic, B., & Hisrich, R. D. (2001). Intrapreneurship: construct refinement and cross cultural validation. *Journal of Business Venturing*, 16, 495-527.
- Byrne, B. M. (1989). *A Primer of LISREL: Basic Applications and Programming for Confirmatory Factor Analysis Models*. New York: Springer-Verlag.
- Guay, Russell P. (2013). The relationship between leader fit and transformational leadership. *Journal of Managerial Psychology*, 28(1), 55-73.
- Juan, A.M., Fernando, M., Gabriela, T., Mangin, L. & Pierre, J. (2014). The influence of transformational leadership and organizational identification on intrapreneurship. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 10(1), 103-119.
- Juan, M., Fernando, M., Gabriela, T & Jean, M. (2014). The influence of transformational leadership And organizational identification on intrapreneurship. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 10(1), 103-119.
- Liu, W., Zhu, R. & Yang, Y. (2010). I warn you because I like you: Voice behavior, employee identifications, and transformational leadership. *Leadership Quarterly*, 21(1), 189-202.
- Matthew, K., & Bahaudin, G. M. (2007). Understanding corporate entrepreneurship and development: A practitioner view of organizational intrapreneurship. *The Journal of Applied Management and Entrepreneurship*, 12(3), 73-88.
- Morris, M. H., Kuratko, D. F., & Covin, J. G. (2008). *Corporate Entrepreneurship & Innovation*. Mason, Ohio: Thomson South-Western.
- ShukriBakar, M., & Mahmood, R. (2014). Linking transformational leadership and corporate entrepreneurship to performance in the public higher education institutions in Malaysia. *Advances in Management & Applied Economics*, 4(3), 109-122.
- Yang, C., Guiyao, T., Jiafei, J., Qinghong, X. & Ji, L. (2014). CEOs' transformational leadership and product innovation performance: The roles of corporate entrepreneurship and technology orientation. *Journal of Product Innovation Management*, 31(1), 2-17.

Yitshaki, R. (2012). How do entrepreneurs' emotional intelligence and transformational leadership orientation impact new ventures' growth?. *Journal of Small Business and Entrepreneurship*, 25(3), 357-374.

Translated Thai References

Bureau of Tourism Business and Guide Registration, Department of Tourism. (2015). The establishment of tourism in Thailand in 2015. Retrieved December 24, 2015, from <http://tourism2.tourism.go.th/subweb/details/6/6265/24430> (in Thai)

Chongvisal, R. (2008). Transformational leadership theory. Retrieved December 9, 2015, from <http://www.saruthipong.com/port/document/299-701/229-701-13.pdf> (in Thai)

Manotungvorapun, N. (2010). Leadership: Essential qualification for entrepreneurs. *Executive Journal*, 30(2), 54-59. (in Thai)

Ministry of Tourism and Sports. (2015). Thailand tourism confidence index 2015/3. Retrieved December 20, 2015 from http://www.thailandtourismcouncil.org/imgadmins/confidence_file/TCT_confidence_file_th_2015-10-21_09-06-08.pdf (in Thai)